

Oredništvo i uprava ZAGREB, MASARYKOVA 28a Telefon 67-80 Oredništvo in uprava za Slovenijo in slovenski del Julijske Krajin LJU LJANA, Erjavčeva 4a

SKUPLJAJMO NARODNO BLAGO IZ ISTRE! ONO NAJRJCITIJJE GOVORI, DA JE ONO ZEMLJA NAŠA. DA JE ONO KRV NAŠA!

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSКИH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

NEUTRALNOST ITALIJE

Prema političkoj strukturi država i ideološkim povezanostima smatralo se da će se vellešle u slučaju rata opredjeliti odmah u dvije fronte, a male države da će po svom geografskom položaju i radi osiguranja budućnosti biti privučene jednoj ili drugoj fronti. Rat je izbio i mi smo stali pred činjenicu da su vellešle Italija, Sovjetska Rusija, Sjeverna Amerika i Japan izjavile svoju neutralnost.

Inako rat nema reperkusija samo na ratujuće stranke, države udjeljenije od ratnih zbivanja, odnosno udaljenije od ratujućih država su više postidjene od poremećaja. Zato i najvažniju ulogu od neutralnih država u sadašnjem momentu igra Italija. To još više što je povezanost Rima i Berlina bila cementirana izrazom os. Za ratnu ratciju os nije odmah pokrenuta. Italija je ostala vjerna svojoj tradicionalnoj politici cikanja, da slijepo ne zagriže. Ostala je po strani, ali ne pasivna.

Italija je nastojala da se mirnim putem udovolji zahtjevima Njemačke. Mussolini je u najvećoj mjeri razvoja događaja podudarao na jednoj drugoj strani korak da se za 5 septembra sačuve konferencija za rješavanje krize. Rat je izbio 1. septembra, dakle još u toku njegovih nedovršenih pregovora za konferenciju. To nastojanje za mirno rješanje sporova postalo je bara talijanske neutralnosti. A i opravdanje u pogledu Njemačke a garancija u pogledu Francuske i Engleske.

Hitler je zahvalio Mussoliniju za njegovu da adekvatnu podršku, preporučio je da budućnost i usudopadnja da je od pružanja humanitarnih pomoći, jer da će sam stvar urediti S druge strane Italija je pružila dokaz da namjerava ostati neutralna. Mnoge poduzete mjere ratnog značenja su ublažene. U vrijeme ratne opasnosti i čitav pomor sa sebe preko oceanu svoje parobrode i uspostavila parobrodarske linije po Sredozemnom moru. Ponovno se otvara granica prema Francuskoj i normalno razvijaju trgovački odnosi. U Italiji samoj poduzimaju se radovi koji ne spadaju u stvar ratne aktivnosti.

Italija je po strani ratnog sukoba, ali namjerava da u svu to nije i ne može ostati nezainteresirana u sadašnjem ratnoj situaciji.

U rat se nisu uvukle zarađene stranke rati Danaca i Norvežana, Njemačke je spoutan ugovorom u Versaillesu. Ona se protiv njemu bori, ona je i dosta i oborila, ali neće da uopće isćene versajski diktat i njegov duh. To je Hitler i naglasio u svom govoru koji smo donijeli u zadnjem broju našeg lista.

Borbu protiv mirovnog ugovora vodi on ratom. Tu istu borbu protiv Versaillesu vodi i Italija i ne samo da juer. I ona traži novo uređenje Evrope, jer se smatra prikradenim ugovorom u Versaillesu za nužan razvoj svog ekonomskog, političkog, kulturnog i etničkog života.

S druge strane ne naglašavaju utanađenja svjetske mirovne konferencije. Engleska i Francuska bore se protiv metodama, kojima se neće urediti evropske odnošaje, bore se protiv sile, dakle protiv rata.

Iako potecima teče već ljudska krv i uništavaju se materijalne tekovine, iako ima razloga najcrnijem pesimizmu glede daljnje sudbine Evrope, u Rimu se vodi živa diplomatska akcija za mir. Ali sada će biti mnogo teže naći jednu formulu na koju bi pristala jedna i druga strana. Jer kako će se složiti u borbu za uništenje brutalne sile kao kažu Englezi sa faktički provadjanom silom.

Bismarck je kazao da evropski sat treba najviti svakih 50 godina. Sadašnja tehnika skraćuje vrijeme i brza zbivanja skratila su pero evropskog sata na 20 godina. Ako treba naviti taj sat, treba ga staviti u ispravno stanje. A sat ne ide ispravno, ako sav mehanizam nije u redu, ako i najsitnija prasiina nije odstranjena.

KOMEMORACIJA

Omladinska sekcija društva 'Istra' u Zagrebu održat će komemoraciju za Vladimira Gortana i bazovičke žrtve u subotu 16 IX u 8 sati na večer u Učiteljskom domu na Trgu Kralja Aleksandra br. 4.

Umoljavaju se svi Istrani da toj komemoraciji prisustvuju

Ukrepi proti urbanizaciji

Delavci in kmetje se ne bodo mogli svobodno naseljavati v mesta

V svoji demografski študiji 'Slovenec in Hrvatje pod Italijo' (Ljubljana 1938) sem na podlagi uradne statistike pokazal, da je demografsko gibanje v slovenskih in hrvatskih občinah Julijske Krajin v svojem bistvu beg a dežele in iz dežele. Prvi del tega pojava pa ni značilen samo za Julijsko Krajino, temveč za vsa Italijo in bega prebivalstva z dežele v mesta in Industrijska središča niso mogli zadržati ali vsaj močno ovirati. Zato se je Italijanska vlada odločila izdati poseben zakon, ki naj ustavi to usodno gibanje. Novi zakon je bil podisan 6. Julija, a objavljen 9. avgusta tega leta. Zaradi važnosti tega zakona tudi za naše rojake hočemo tu navesti njegove točke.

Prvi člen določa: Nihče ne sme prenesti svojega bivališča v glavna mesta pokrajin, v druge občine z več kakor 25.000 prebivalci ali v občine z manjševilnim prebivalstvom, ki pa imajo večji industrijski pomen, ako ne more dokazati, da je zato prisiljen po svoji funkciji služiti, poklicu ali pa da si je rajameli stalno dobičkanost zaposlitev v občini, kamor se hoče preseliti, ali pa da se ga v to neprijetni drugi utemeljeni razlogi, toda le pod pogojem, da si je predhodno našel primerna sredstva za vdrževanje. Kateri kralj imajo v smislu tega člena industrijsko važnost, določa notranji minister sporazumno z ministrom za korporacije.

Drugi člen urejuje specialno še vprašanje delavcev. Zaposlovanje delavcev je sedaj urejeno po zakonu od 21. decembra 1933. Po tem zakonu je zaposlitev delavcev javna funkcija v interesu nacionalne produkcije države. Zato ne sme delo dajalec razen v primerih, ko bi sicer teple škade osebe, surovine ali na-

prave, sam in še to te s predpisano odobritvijo najemati delavce, temveč mora to storiti preko korporativnega inspektorata, ki vrši funkcije posredovalca v imenu strokovnih delovskih zvez. Vsako drugo, tudi brezplačno, posredovanje je strogo zabranjeno. Delodajalec pa razen v nekaterih primerih ne more zahtevati od inspektorata, da sme določene osebe sprejeti na delo, temveč se mora omejiti samo na navedbo števila delavcev, ki jih potrebuje. Praktično se izvaja to celo tako, da inspektorat sam določa, koliko delavcev mora podjetnik v skladu z velikostjo obrata najeti.

Za nastavitve delavcev katerokoli vrste, in sicer toliko takih, za Fater se zahteva samo numeričen predlog, kakor za one, za katere je dopušen imenski predlog s strani delodajalca, se zahteva pooblastilo pokrajinskega organa, si nadzoruje zaposlitev, ako gre za določene iste pokrajine, kjer želijo biti namočeni, odnosno pooblastilo medpokrajinskih ali državnih organov, kadar gre za zaposlitev delavcev iz drugih pokrajin.

Da se prepreči morebitne prekršitve zakona, določa člen tretji, da se ne sme vpisati v seznam občanov nobena oseba, ki ne more dokazati, da ustreza zahtevam prvega člana. Kdor pa ima pogoje za vpis, potrjuje s tem, da ima zadostna sredstva za življenje; zato ne more biti vpisan ne v seznamu zaevzev, ne v seznamu uradov za zaposlitev, tako da je izključen od vsake podpore ali druge zaposlitve, ki je pod kontrolo sindikata.

Dio je v vseh omenjenih občinah prepovedano dajati v najem ali podnajem hiše, stanovanja, sobe ali druge lokalne osebam ali družinam, ki ne predložijo potrdila, da ustrežajo zahtevam za bivanje v teh občinah.

Delavci, ki so se preselili za časno delo v katerokoli občino Kraljevine, morajo najkasneje 30 dni po končanem delu zapustiti to občino, ako si niso medtem preskrbeli stalne zaposlitve.

Posebno strogo so določbe za poljske delavce. Noben poljski delavec se ne sme niti v občini svojega stalnega bivališča vpisati za drugo kategorijo dela, ako ne utemeljuje razloga, zaradi katerega hoče zapustiti zemljo, ki jo je doslej obdeloval.

Vse osebe, ki so ob objavi zakona predhodno bivale v kakih občinah, ki jih navajajo člen prvi, jo morajo zapustiti najpozneje v teku šestih mesecev in se vrniti v svojo domačo občino.

Prestopki proti tem določbam se bodo kaznovali z zaporom do enega meseca in z globo do 1000 lir. — Tudi za uradnike posredovalnih uradov, delodajalce in stanodajalce, ki bi kršili določbe zakona, so predvidene denarne kazni, ne glede na morebitno drugo kazensko postopanje.

Novi zakon ho imel znatne posledice tudi za naš življenj v Julijski Krajin, zlasti ker ima deželno prebivalstvo možnost, da bi prebrhalo vse svoje člane. Verjetno bo to spričlo sedanje ureditve zaposlovalnih organov vplivalo tudi na etnografsko sestavo prebivalstva v večjih občinah.

L. C.

Zakon o urbanizmu

Pula. — Sa 24. prošlog mjeseca stupio je na snagu takozvani zakon o urbanizmu, na kojemu se niko ne može nastaniti u gradovima, gdje su sjedišta općine, ako nije po službenoj dužnosti samo premešten ili po redovnoj profesiji ili ako si nije osigurao stalno umosno zaposlenje.

Na velikoj pozornici

Položaj fronte — Brzo napredovanje Nijemaca — Hrabrost i patriotizam Poljaka — Hoće li Poljaci zaustaviti protivnika — Engleska i Francuska

Dovoljno je pogledati zemljopisnu kartu pa da se vidi, da se Poljaci na svojim granicama prema Njemačkoj u ratu ne mogu održati. Granica se još više produžila ka kako je bivša čehoslovačka granica — Moravska i Slovačka — postala polacni teren njemačke vojske. Njemačka je vojska po pripremljenom planu nastupala sa sjevera od istočne Pruske i sa juga iz Slovačke preko Krakova, a zapadnu Poljsku, oko Poznania, je ostavila. Time se je kao ključna približila s juga i sjevera Varšavi, a sredina je ostala kao u vreći. — Trupe zapadno od Varšave morale su se povlačiti i bez borbe na istok, da ne ostanu ratvorene. Njemački je plan varšedan i dobro je uspio. Iza 10 dana rata može se reći, da inadmerno ravnati frontu od sjevera na jug, t. j. granice istočne Pruske sjeverno Ostrorlenke, preko Varšave uz Vislu te Visloku. — Izvištajni govore da je dosada učestovala u borbama samo trećina poljske vojske, pa da se Poljaci spremaju utvrditi iza Varšave na Bugu, gdje će prodiranje njemačke motorizirane vojske biti otežano radi podvodnog terena. Linija bi ovdje išla pred ili iza rijeke Buga preko Bialostoka na zapad, te od Brestlitovska napred te od Kovelja prema Cholmu-Lublinu, a od Lavova na zapad prema Jaroslavu-Pšemišlu. Mnogim našim čitaocima poznata su ova mjesta iz svjetskog rata, jer su bili u rovovima oko njih kad su služili u 97, 5, 17 ili drugim bivšim austrijskim pukovima. Ako Poljaci ovdje zaustave Nijemce, rat bi mogao poprimiti drugi izgled na trajanje zapadne fronte.

Svakako će njemačko vodstvo nastojati da nastavi i uspješno dokonča operacije na poljskom bojištu, dok će poljsko vodstvo svim silama nastojati, da sada svoje čete u skraćenoj fronti sabere i čim prije ili na jednom krilu ili u centru udari i probije neprijateljsku frontu, i to prije nego se neprijatelj sabere, sredi i udari sa svojim armadama. Da li će to Poljacima uspjeli, vidjet će se brzo.

U svim tim operacijama na ovom bojištu igralo je velevažnu ulogu ratno zrakoplovstvo, naročito njemačko, koje je neprestanim napadajima, čini se, smetalo dovšenje poljske mobilizacije,

odnosno skupljanje četa, i neprestanim, teškim bombardiranjem pozadine, vojnih objekata, aerodroma, željezničkih linija, onemogućilo pravilno i brzo rukovanje rezervi. Čudno je, da sa strane Engleza i Francuza nije stiglo djelotvorno pojačanje u zrakoplovstvu, makar s brodova-nosača aeroplana, makar uz veće gubitke, jer bi takva pomoć djelovala i moralno na poljsku vojsku, a sprječila bi barem opseg aktivnosti njemačkog zrakoplovstva.

Kako spomenuto, Nijemci su vrlo brzo došli do Varšave. Tu je nastao zašto tako da su Nijemci dali saopćenje da njemački narod mora razumjeti da se od njihovih četa ne može očekivati brzina. Potrebno je da se utroši znatno vremena, kako bi se osigurali dosada zauzeti položaji.

Kralj svega preinstva njemačke vojske u motoriziranim jedinicama, zrakoplovstvu, tehničkoj opremi, brojnoj nadmoćnosti i strategiji, poljska je vojska pokazala i pokazuje zapanjujuću hrabrost. Ne samo što Varšava nije pala, već i ona vojska, koja je ostala u vreći pod Gdinju svoju djelatnost. — Na sjeveru Gdinja još nije pala, a Westerplatte kod Danziga, mala posada od čete vojnika držala se je deset dana. Njihovu hrabrost priznaju i neutralci i sami protivnici. — Rabni dopisnik talijanske 'Tribune', koji je iz Krakova stigao u Varšavu u momentu kad su njemačke predstave došle pod Varšavu, kaže na se poljski vojnici svugdje hrabro bore i da je gledao kako se na raznim sektorima fronte od Poznania do Nareva i Varšave Poljaci odvažno bore i umiru kao junaci, ali da ipak ne mogu odoljeti dobro organiziranim i tehnički premoćnim divizijama, što je najvažnije u sadašnjoj teškoj stvarnosti.

I ne samo vojska već i sav poljski narod se bori za svoju zemlju, bio vojni ili civilni. Muško i žensko, žene, djeca i stari učestvuju u obrani. Svoj patriotizam plaćaju krvlju i životom. Ali sve te vrednote zaostaju sa stvarnim prednostima protivnika.

Rezultat operacija u Poljskoj može stvoriti obrat u daljnjem razvoju sadašnjeg ratnog stanja. Bilo da Poljaci za-

ustave prodiranje Nijemaca, bilo da fronta bude likvidirana. Sve će tada zavistiti od zapadne fronte. Sazvežje će znati što im je činiti da sadašnji njemački uspjeh u Poljskoj ne zadobije karakter faktične eliminacije Poljske iz rata. Jer u slučaju okupacije cijele Poljske po Nijemcima još prije zime, prebacili bi Nijemci svu svoju istočnu vojsku na francusku frontu, te bi time nastala i tamo druga situacija, teža za Francuze, a bolja za Nijemce, jer bi ovi i cijelo zrakoplovstvo mogli koncentrirati na svojoj zapadnoj fronti. — Naravno, da Francuzi imaju iza sebe svoju ogromnu, prvoklasnu vojsku i novo organizirani englesku vojsku, ali je ipak velika razlika boriti se na utvrđenoj liniji samo s manjim dijelom njemačke vojske, nego sa cjelokupnom njemačkom vojskom i zrakoplovstvom.

Poljska imade sa Engleskom i Francuskom novopotpisani protokol k postojećem ugovoru, da Englezi i Francuzi ne će bez njzine privole potpisati mir ili obustaviti neprijateljstvo, već samo u potpunju solidarnosti. Prema tome se isključuje verzija da bi se mogao potpisati mir poslije eventualne okupacije Poljske. A malo bi značenja imao i mir, koji bi Njemačka potpisala sa nekom poljskom vladom, koju bi ona obrazovala u slučaju okupacije cijele Poljske ili samo Varšave.

ZABRANJENO SAKUPLJANJE DOBROVOLJACA

Ministar unutarnjih poslova potpisao je naredbu, kojom se zabranjuje svako sakupljanje dobrovoljaca za rat u stranim zemljama, propaganda za to sakupljanje, ciljaza dobrovoljaca iz Jugoslavije kao i prelaz dobrovoljaca preko Jugoslavije u srpsku stvarnju u vojsku koje strane zarađene države. — Prekršitelji naredbe kaznit će se globom od 100 do 1.500 din, u slučaju neispisatosti zatvorom od 1 do 30 dana. U koliko bi se pak ustanovilo, da je učin teže prirode, postupat će se u smislu čl. 45. zakona o ustrojstvu vojske i mornarice i čl. 32. zakona o državljanstvu.

VANJSKO POLITICKI PREGLED

Taktika poljskog maršala

Bruxelles, 9. rujna. U vijestima iz Poljske kao i u onima iz Berlinu, potvrđuje se, da Poljaci uzimaju bez velikih gubitaka. Neutralni promatrači u Poljskoj izjavljuju, da se Poljaci ne mogu upustiti na 2500 kilometara dugom ratstvu u borbu protiv znatno jačeg neprijatelja, te nastoje da borbu liniju skrate, kako bi mogli pružiti otpor prodoru njemačke vojske. U poljskim se krugovima ističe, da je maršal Rydz-Smigly i u bojevinama protiv holjske vojske godine 1920. primjenio sličnu taktiku. I tada su se poljske divizione povukle gotovo za tisuću kilometara, prije nego su se upustile u odlučnu bitku. U poljskim krugovima se nadalje ističe, da do sada nije uopće ni došlo do većih lojeva. To dokazuje također neznatan broj zarobljenika.

SOVJETSKE DRŽAVLJANI NAPUŠTAJU ENGLSKU I FRANCUSKU

Dva sovjetska parobroda dobila su u zadaku da prevezu iz Evrope sovjetske podanike. Jedan će parobrod primiti sovjetske građane iz Francuske, a drugi iz Engleske.

Uloga Južne Afrike u ratu

Južnoafrička unija je neznatnom većinom glasova izglasala prekid odnosa sa Njemačkom te se sada nalazi u ratu sa Njemačkom. Vlada objavljuje da će se sudjelovanje Unije u ratu nužno morati ograničiti usljed geografskih obzira i iz drugih razloga. Primarna dužnost zemlje je da svoje obrambene snage što više usavršava, da osigura Uniju protiv svakog napadača. Unija će snabdijevati svoje saveznike živim namirnicama i drugim sirovinama. Unija nema nikakvog spora sa njemačkom narodom i njezina je svrha samo da se našta jedan sistem, čija je namjera bila da putem nasilja vlada nad svjetom.

MANJINSKI PROBLEMI HAPSENJA MADŽARSKIH MANJINA U SLOVAČKOJ

Madžarska telegrafska agencija javlja u Uesvayu, da su slovačke vlasti počele sa hapšenjem madžarskih manjina u masama. Velika Madžara u Slovačkoj protiv vlasti stavljena je pod redarstvo nadlež.

MADŽARSKA I ROMUNIJA se pregajata za manjinski sporazum

Potvrđuje se vesti o tom, da se madžarska i romunska vlada hitro pregajata za manjinski sporazum. Madžarska vlada je se dostavila svoje predloge, tajaj ih pa romunska vlada procvetlje. Za pregajata svoje predpredložje. Za pregajata su uved za nenapadajno pogodbe med Madžarsko i Romunija.

VIJESTI IZ ITALIJE

TUDI ZA NADOMESTKE VELJAO ZAKONI

Financi ministar je te dni izdal stroge odredbe, ki zavejavjo promet z nadomestki kave. Tako je med drugim prepovedano trgovcem, da imajo odprte veče kakor tri škatlice surogata za prodajo. U kavarnah, barih itd. pa imajo lahko dva paketa po pol kg največ ali pa enega za 1 kg.

PRIJAVA NOVOROJENČADI, KRSNA IMENA I VJENČANJE

Poznat je postupak kako treba prijaviti kad se dijete rodi i kakvih se sve ima neoprilika kod davanja imena djetetu. Sada je izraško u Gazzetti Ufficiale dekret, kojim se preinacuje dosadašnji postupak.

Novorojenice treba prijaviti uredu za civilno stanje, dakle općini, u roku od 10 dana, a ne 5 kao što je prije bilo. Prema tom dekretu dijete ne može da nosi isto ime kao živi brat ili sestra, ni kao živi otac, odnosno živa majka, niti može da ima ime jednako prezimenu. Zabranjeno je davati djetetu ime, koje je protivno nacionalnom, ili vjerskom osjećaju, javnom poretuku, niti ime geografske oznake. Ako je novorojenčce talijanski državljanin, ne može imati strano ime.

U propisima za sklapanje braka određeno je da talijanski državljanin ne može sklopiti brak sa licem stranog državljanina, ako nema pristanka ministarstva unutrašnjih poslova.

VELIKE NAGRADE ZA SUROGATE

Notranje ministarstvo je z dekretom predpisalo dva natečaja za surogate nacionalne produkcije, ki bi nadomestili kavu. Nagrade u obih natečajih so po 5.000, 3.000 in 2.000 lir.

GÖRING OPTUŽUJE ENGLSKU

Zašto je Njemačka ušla u rat — Korist od osvojenja Poljske Riječi o miru

U subotu poslije podne pruski ministar predsjednik maršal Göring održao je preko svih njemačkih radio-stanica govor iz ureda njemačkih tvornica oružja u Berlinu. U tom govoru optužuje Englesku da je skrivila rat, a Njemačka da je morala ići u rat. Neposredni povod borbe, njezina polazna tačka bio je prirodni zahtjev da se jedan njemački grad, Danzig vrati u sastav Njemačke. Njemačka je predlagala — rekao je Göring — da se naročito cestom i željezničkom prugom osigura promet pokrajine Istočne Pruske Poljska vlada je odbila taj prijedlog. Da iz Poljske se diže sjenka one države, koja je svuda i u svako doba ustajala protiv Njemačke kadgod i gdje god je Njemačka radila na zaštiti svojih opravdanih interesa. Kadgod i gdje god je Nijemac pokušavao održati mjesto, koje mu pripada udario je na njega Britanac. U času kad je bio na snazi naš prijedlog, trebala je Engleska reći Poljacima: »Slušajte, njemački zahtjevi su opravdani.« Ali, Engleska je postupila baš protivno tome — podstrekivala je Poljsku. Nije Englezima stalo do Poljske, Mare za Poljsku kao što su marili za Češku.

Zatim je ministar Göring u duljem izvještaju prilazao poziciji Njemačke s jedne, a Engleske i Francuske s druge strane, na vojničkom, privrednom i unutarnje-političkom polju. Na sva ta tri

polja, prema njegovoj tvrdnji, Njemačka imade neuporedivo bolje šanse, koje su kud i kamo bolje nego godine 1914. Smatra da bi svaki napad na Siefridovu liniju značio uzaludno proljevanje krvi, jer je ona po njegovom mišljenju neosvojiva. Njemačka je jakom protuavionskom obranom osigurana od napada iz zraka, a isto tako njezine obale su zaštićene minama i podmornicama. Na privrednom polju, tvrdi dalje Göring, Njemačka će, naročito osvojenjem Poljske, imati veliku prednost nad Engleskom, osobito u pogledu proizvodnje ugljena, žitarica i raznih ruda.

Göring je završio svoj govor riječima: »Neka protivnici znadu ovo: Za Nijemce ne može ni da se zamisli mir, čija bi cijena bio naš vodja. Uništiti vođju, značilo bi uništiti njemački narod. Jer mi smo objavili svima i svakome: Njemačka je Hitler. Hitler to je Njemačka. Ako to žele dirnuti, mi ćemo se boriti do akrajnih granica. Ako mora tako da bude, U tom slučaju otpočeti će borba, kakva se još ne pamti, borba kakva se ne može predstaviti. Ali postoji još nešto, što se ne može ni zamisliti, da bismo bili u stanju da kapitaliziramo. Pristajemo na sve žrtve, na sva odricanja, na svaku nepobjedu, ali nikad ni po koju cijenu ne ćemo više pristati na kakav novi versalski diktat!

PREDVIĐANJE RAZVOJA DOGODAJA

Na početku svjetskog rata nitko nije ni iz daleka razumio da će rat tako dugo trajati. U sadašnjem ratu, iako Nijemci vrlo brzo napreduju u Poljskoj nitko nije tako nalvan da misli da će rat svršiti, makar i Poljska bude okupirana. Nastati mogu razne nove, neočekivane kombinacije. Na zapadnoj fronti su dva čelična bedema: Frenčija i Siefridova linija. Ove se lake ne prelaze. Velika je razoneta i Sovjetska Rusija. Morat će se čuti i njezin glas. Za svjetskog rata Rusija je pridoinjela najviše artava, a najviše je izgubila. — Ona se sada koristi iskustvima carističkog režima i prema tome u korist svoje zemlje udešava stav prema sadašnjim prilikama. — Englezi namjeravaju da blokadom, na ekonomskom polju unište Njemačku. Zato vele, da će rat trajati 3 godine. — I Francuzi se upiru na svoju ekonomsku nadmoć. — Saveznici se napreduju napred, da pobijedi znanje živi, a ne mrtvi i da će pobijediti onaj, koji bude pobjedio zadnjih 15 minuta u ratu.

I talijanska štampa čini izvjesne prognoze za razvoj rata i događaja u Evropi. Zagrebščaki »Obzor« piše o njihovim prognozama, prema kojima Poljska ne će moći još dugo izdržati pritiska 90 njemačkih divizija i zato u slučaju, da cijela Poljska bude okupirana ili da se prije toga Njemačka odlučni da ponovi kolovodu mira kao što je to odlučila 29. kolovoza, rat će na istoku biti neminovno likvidiran.

ČEHOSLOVAČKE LEGIJE

Čehoslovački poslanik u Parizu, Šil je diplomatski položaj francuska vlada priznavala i nakon okupacije Češke sa strane Njemačke, izdao je proglas na Čehi koji žive u Francuskoj, u kojemu ih poziva da stupu u francusku vojsku. U ovaj čas živi u Francuskoj 60 do 80 hiljada Čeha i Slovaka.

Za vrijeme davanja radiovijesti iz Londona na češkom jeziku izjavio je Jan Masaryk, sin bivšeg predsjednika Češko-Slovačke: »Konačno je došao sat reparacija i rat je protiv nepravde i nasilja započeo. Za kratko će se vrijeme češke legije opet jednom boriti uz bok demokratskih vlasti. Mi Česi, možemo biti uvjereni da će vodstvo naših poslova doskora biti opet u našim rukama.

SLOVAČKA VLADA PROTIV LEGIJA

Slovačka vlada objavljuje da će svaki slovački građanin koji bude stupio u čehoslovačke legije, koje se osnivaju u Engle-

Naprotiv na zapadu i prema mišljenju talijanske štampe nema izgleda, da će dotle fronta biti pomaknuta, jer se smatra sigurnim, da Njemačka ne će poduzeti ofenzivu na ovome ratištu, nego da će i dalje nuditi garancije i davati mirujebne izjave Francuskoj. Na taj način će se, kako tvrde ovdášnji historijci njemačko-poljski sukob ne samo formalno, nego i taktički odijeliti od rata na zapadu. Ako ne bi došlo do kakve nagode, rat na zapadu bit će nastavljen i tu će morati pasti konačna odluka, na koju će se, kako po svemu izgleda, morati čekati dugo vremena. Ovaj rat na zapadu u koliko bude vođen istom taktikom kao i prošli evropski rat, protegao bi se u beskonačnost.

No to će, veli turinska »Stampa« vjerojatno prisiliti Hitlera, ako njegova mirujebna uvjeravanja ne nalđu na razumijevanju u Francuskoj, da poduzme inicijativu za odlučnu akciju na Rajni i tako onemogućiti t. zv. bijeli rat, na koji se spremna Velika Britanija, da ekonomski priđuži Reich. Ovaj list ne isključuje također mogućnost, da bi njemačka okupacija poljske kao i dalekosežne posljedice njemačko-ruskega pakta i eventualni ulazak Rumunjske u utjecajnu sferu Reicha mogao onemogućiti uspjeh britanske blokade i ekonomskog rata, pa da bi u tom slučaju Njemačka mogla ostati do kraja u defenzivi i tako prisiliti generala Gamelina, da prihvati ponudjeni mir ili da se odluči na ofenzivu.

I VLADA PROTOKTORATA PROTI LEGIONARIMA

Vlada Protektorata Češke i Moravske objavljuje ovu opomenu: »U vezi s proklamacijom, koju je predsjednik države u zajednici s vladom uputio 8. septembra 1939. češkoj javnosti, vlada upozoruje sve državljane protektorata, i to najenergичnije, da pristupaju vojnim formacijama i na inozemstvu, prečistavljiva veleizdaju, za koju će biti izrečene najstrože kazne: Vlada protektorata naročito opominje na posljedice, koje će snaći sve one državljane protektorata, koji bi kao članovi stranih vojnih formacija u borbi s Njemačkom dopali ropstva.«

Slovački poslanik u Varšavi proglašen veleizdajnikom

Na prvi dan ratnih operacija slovački poslanik u Varšavi dr. Satmari posjetio je ministarstvo vanjskih poslova i predao poljskom ministru službeni dopis, u kojem u ime slovačkog naroda izrazuje simpatije poljskom narodu u njemačko-poljskom ratu. To je isto govorio i na varšavskom radiu.

To je silno boćnulo slovačku vladu, pa je odmah izjavila, da Satmari nije imao nikakvih uputa od vlade, već da je dao izjavu u svoje ime. Niemu je 30. pr. mi. oduzela funkciju poslanika, a državno tužništvo u Bratislavi povelu je protiv njemu postupak na osnovu zakona o zaštiti države.

Državno tužništvo također je dalo zaplijeniti sav njegov imetak, koji se nalazi na području Slovačke republike, a zamolilo je također druge države, na čijem području bi mogao da se nalazi imetak dra Satmari, da njegov imetak zaplijene.

Razumljivo je, da je dr. Satmari ostao u Poljskoj.

SOVJETI ĆE TRGOVATI I SA POLJSKOM

Sovjetska vlada saopćila je poljskom poklisaru u Moskvi, da se Sovjetska Rusija nada, da će i za vrijeme rata moći održati s Poljskom redovite trgovačke odnose.

RATNI CILJEVI ENGLSKE I FRANCUSKE

Londonski list »News Chronicle« iznosi kao ratne ciljeve Velike Britanije i Francuske sljedeće: 1. Potpuni slovo nacionalizacijama. 2. Obnova suvereniteta Češko-Slovačke, 3. potpuno samostalnost i suverenitet Poljske i 4. potpuno razoruženje. List nadalje piše, da Velika Britanija i Francuska ne trebaju stiepliti pred budućnost, jer su izvori njihovih snaga nepresušni. U Parizu i Londonu nisu uvedene karte za kruh, za ugljen i za ostale potrebine kao u Njemačkoj. U vrijeme rata ne može se ništa kupiti u inozemstvu bez zlata, a poznato je, da Njemačka ne raspolaže velikim zlatnim zalihama. Ona nema dovoljno niti sirovinama niti živčinih namirnica i upućena je samo na uvoz, a uvoziti ne može nitko koji nema čime platiti. Današnji njemački uspjesi u Poljskoj samo su privremeni. Njemačka je daleko od pobjede.

MALE VIJESTI

Koliko je držav u sedam vojni? Obatabora sta sljedeć: na strani Nemije pomoć aktivno s svojim četama ne vodnoj fronti u Poljskoj neodvisna republika: Slovačka, na strani Poljske so: Anglija, Francija in angelski dominijoni: Indija, Australija, Kanada, Nova Zelandija in Južna Afrika. Preklinati stavle stlike z Nemijejio tada nista napovedali vojne Egipt in Irak. Za bivšo Čestoslavoška je dr. Beneš izjavil, da se tudi ona bori proti Nemijeji.

Med Italijo in Francijo je popustila napetost. To se pozna po tem, da je bila ponovno odprta Italijanska meja napram Franciji in da je Francija poslala znanca politika in prijatelja Italije Lavala v Rim na trgovske razgovore. »Petit Parisien« piše: »Odnosni z Italijo so dokaz absolutne korektnosti.

Vsi italijanski dopisniki, ki so na poljsko-nemski fronti, ceprav priznavajo silno nemško organiziranost in udarno silo nemških armad, kljub temu pa pišejo o poljskem vojaku a vso pohvalo. Dopisnik rimske »Tribune« Enrico Altavilla je napisal v svojem poročilu slodeče: »Z polimi pestmi so napadali strojniška gerenda in sabljami so nasokčili tanke. Odlisi so mirno in z ocmi polnimi ponosa v smrt. Hurovi vojski so ti Poljaki. Ne hojli lojko premarati.

Po zavetjuj Varšave misli Nemelija skleniti mir, ako bi se dalo in vpostavitli na rascednem ozemlju Nemeliji prijateljsko poljsko vladjo, kakor so to Japonci napravili na Kitajskem. Da bi si Nemci pridobili vsaj delno poljsko javnost, se polhalno izražajo o poljskih vojakih. Italvijo tudi ranjskega Pilsudskega in so mu na zavetnem grobu v Krakovu postavili stražo.

Nemški listi pišejo, da je moralo do lik pred vojno zapustiti poljsko ozemlje 80.000 Nemcev, ki z bi bili zlostavljeni od poljskih oblasti. Zbečili so skozi zelo zastraženo mejo. Isti poljav je bil lansko leto, ko je šlo za Sudece.

General Abe, predsednik nove japanske vlade, je na koncu izjave o položaju v Evropi izjavil: »Do evropske vojne je prišlo zaradi slabega računa Hitlerja.«

Italijanski listi pripravljajo prebivstvu, naj se odsej poslujuje vse bolj vino, sedaj ko ni kave. Pišejo, da je močje z uspehom nadomestiti vino, kjer je imela sedaj mesto kava.

Kako »Neue Zürcher Zeitung« javljaju iz Helsingsorsa, u Litvi je nastala žestoka novinska polemika o pitanju Vilne. Bivši direktor Voldemaras i njegovi pristalice uvećavaju mladiji časnika šile, da se iskorišćiti težak položaj Poljske i da se zaposjedne Vilna, dok predsjednik Smetona i većina članova vlade strogo drže neutralnost Litve.

U dosadašnjim borbama u Poljskoj učestvovalo je pola milijuna poljskih vojnika, a dva milijuna još nisu ušla u borbu. Povlačenje poljskih trupa izvodi se po planu koji su preporučili francuski i britanski generalstavi.

»Neue Zürcher Zeitung« poroča, da je bilo na Poljskem već voditeljev narodnih manjšini, ki so bili internirani. Izpušćeni proti obliubi lojalnosti.

Neki italijanski poročevalci s poljsko-nemške fronte piše med drugim o bombardiranju: »50.000 kg bomb. Ki jih letala nosijo in 85.000 strojniških nabojev, morajo masčevati kraj in solze, ki jih je preliha nemška manjšina, trpinčena od Poljskov.

20-GODIŠNJICA »VEDETTE D'ITALIA«

Riječka, 27. VIII. proslavio je riječki list »Vedetta d'Italia« 20-godišnjicu svog izlaženja. Njegov urednik dr. Arnaldo Vio la odlikovan je prigodom potpisu pakta jugoslovensko-talijanskog prijateljstva, ordenom Jugoslovenske krunice. Saščaki »Primorski list« upravio je povodom 20-godišnjice opstanka Vedetti i njenom uredniku Čestitku.

